

se vägget, ja sõa asjaga tuttav wallitseja riiki wöib parrandada, ja et födda önnistub toob.

Wennerigi Aujärje peale astus nüd Aleksander II, öntsa Keisri Nikolai wannem poeg, kes siis 37 astad wanna olli. Temma olli Jummalal healt, selle raske wallitsusse astamisse tunnil fuulnud, ja ette wötnud, selle järrel käia. „Esmalt waenlased rigist välja!“ mötles Temma, siis peab Minno riik loosuma, siis paranevad leid hawad, mis födda on lönud“. Selle pärast walmistas Temma omma sõa riistu ja vägge uesti, otse tui löpmata föawasto; agga selle ne väega nöndis Temma üksnes rahhu tehha. Kolmteistkummend kuud pärast sedda, kui Temma Aujärje peale astus, sai rahhu tehtud ja nüd tulutas Keiser Aleksander omma rahwastesse, et nemmad rahhusisse tö läbbi omma waimo ja jöudu arrides, õune ja önnistust otsijaid, temma abbi möda.

Et se sünnils, piddid paljo asju riikis teist wisti seatud sama. Se leite surem asji olli agga se, et Wenne tallupoegade seisus parrandud saks. Sest Wenne tallopoegil ep olnud siis veel sedda digust, mis tallopoegadel Osiisee kubbermangudes ja Soome maal mittu astad enne sedda käes olli. Neid peeti sets jannimaks, mis pöllud ja maad ollid, kus peal nemmad eslastid; kuid a pöllud ja maad ühhe Herraga päralt ollid, nenda ollid ta tallopojad Wenemaal Herrade pärised.

Kes diete järrele mötlev, kui halle nende luggu

on, selle ellu päris Herraga tahtmisje all wangis on, kes ilma Herrade loata abbi-elluse ei tohhi astuda, ei lapsi omma ennese tahtmisje järrele lasvatada, ei omma ellu paika wahhetada, ei ta üllepea üht walsa maad ommaks nimmetada — se möistab, kui suur ja tännowärt heateggu olli, mis armulinne Keisri Herraga teige Wenemaal tallo-poegadesse selle läbbi teggi, et Ta neile pridust tulutas. Sest, funni innimesel mele walda ei olle omma ellu seisuse ülle, on temma tuim ja holetu, ja mitte üls täis innimerine. Kui temmas agga melewalda on, ja kui se temma lohhus on, issi omma ülle otstust tehha, siis waetab temma issi omma eest, siis wöib temma issi omma õnne fat-suda ja ennese seisust omma tahtmisje järrele seada; temma kannab siis ta isse sedda lahju mis ta ennese peale holetuma ellu ehk rumimalusje läbbi on sänand. Siissi on temma priduse läbbi täiefs innimeseks sainud; temma wöib sedda mit pölmve, omma ennese, ja omma perre heaks, ehk ta — parago Jummal! — turjaks prufida.

Se sündis 19. Küünla lu päwas 1863, et seik pärised Wenemaal pridust lättelaiwad ja se suur teggu andis meie Keisri Herrale selle au nimme: „Lahtipeastja“.

Mi sur ta se ümbermoondaminne olli, ta ep olnud mitte se ainus, temma kannule jöudsid teised, selle eessimisse wärelised. Kohtu seadus ju loggu-dusse wallitsus said ühhest ärra lahhutud, ja mölle-